

Inleidend document CASS

Beter bepalen welke socialezekerheidswetgeving van toepassing is Stand van de lopende werkzaamheden

Op initiatief van de Nederlandse delegatie heeft het Administratief Centrum voor de sociale zekerheid van Rijnvarenden (CASS) verschillende werkzaamheden aangevat om beter te kunnen bepalen welke socialezekerheidswetgeving van toepassing is, gelet op het feit dat de procedures die zijn voorzien in artikel 16 van Verordening nr. 987/2009 niet van toepassing zijn¹. Ter inleiding voor de Rondetafelconferentie die op 18 en 19 januari 2024 zal plaatsvinden in Den Haag, Nederland, heeft het secretariaat in dit document een balans opgemaakt van deze werkzaamheden². De inhoud van dit document vormt de basis voor de drie gidsen die zijn opgesteld als leidraad voor de drie workshops die tijdens deze Rondetafelconferentie worden gehouden³.

1. Uitgangspunt van de werkzaamheden

Pro memorie: het waren de volgende vaststellingen die aanleiding gaven tot de werkzaamheden:

- een aansluiting bij een verkeerde sociale zekerheid kan aanzienlijke problemen met zich meebrengen, vooral als de fout pas laat aan het licht komt;
- het is in de praktijk niet gemakkelijk om dergelijke fouten op te sporen en recht te zetten, vooral omdat de in artikel 16 van Verordening nr. 987/2009 voorziene procedures niet van toepassing zijn, waardoor potentieel problematische situaties maar moeilijk in het vizier komen.

Daarom vinden de leden van het CASS het belangrijk dat er manieren worden gevonden om beter te bepalen welke wetgeving van toepassing is en, in voorkomend geval, fouten gemakkelijker te corrigeren. Met het oog daarop moet eerst worden bepaald wat de oorzaak is van de problemen.

In het kader daarvan wordt er ook op gewezen dat de Uitzonderingsovereenkomst bepaalt:

- dat op de Rijnvarende de wetgeving van toepassing is van de Ondertekenende Staat op het grondgebied waarvan zich de zetel van de exploitant bevindt, en
- dat voor de vaststelling van de exploitant de op de Rijnvaartverklaring vermelde gegevens maatgevend zijn.

Daaruit volgt dat de moeilijkheden bij het bepalen van de op de Rijnvarende toepasselijke socialezekerheidswetgeving vooral het gevolg zijn van de identificatie van de exploitant van het schip waarop de Rijnvarende werkt.

¹ Nu artikel 16 van Verordening nr. 987/2009 niet van toepassing is als de toepasselijke socialezekerheidswetgeving rechtstreeks wordt vastgesteld op grond van de Uitzonderingsovereenkomst ontbreekt een vertrekpunt voor overleg (geen afgifte A1 verklaring) en een samenwerkingsprocedure tussen de organisaties die de toepasselijke wetgeving vaststellen van de CASS-lidstaten.

² Om deze materie te onderzoeken heeft het secretariaat van het CASS onder meer vragenlijsten opgesteld en deze voorgelegd aan de verschillende organisaties in de CASS-lidstaten. Op basis van de antwoorden van de organisaties is dit document geschreven.

³ a. de workshop voor de organisaties die de Rijnvaartverklaring (RVV) en het exploitatiecertificaat (CE) uitreiken uit de CASS-lidstaten (horizontaal)
b. de organisatie(s) die de toepasselijke socialezekerheidswetgeving vaststelt en de uitreikende organisatie(s) binnen één lidstaat (verticaal)
c. de organisaties die de toepasselijke socialezekerheidswetgeving vaststellen uit de CASS-lidstaten (horizontaal)

Om beter te kunnen bepalen welke wetgeving van toepassing is, moet dus:

1. in de eerste plaats worden nagegaan of de documenten die voor de identificatie worden gebruikt, authentiek en up-to-date zijn én
2. in de tweede plaats of de exploitant die op deze documenten vermeld staat, welke degelijk verantwoordelijk is voor de bedrijfsvoering en in het kader daarvan beslissingsbevoegdheid heeft, in het bijzonder als het gaat om economische en commerciële aangelegenheden en zijn zetel heeft in de op de CE vermelde lidstaat;
3. in de derde plaats, in geval van een signaal van een risicovolle situatie, of moet worden voorzien in een samenwerkingsprocedure tussen de CASS-lidstaten om de toepasselijke socialezekerheidswetgeving correct vast te stellen (nu de samenwerkingsprocedure uit artikel 16 van de Toepassingsverordening ontbreekt).

Ten aanzien van het derde punt is aanvankelijk onderzocht of het mogelijk was om de in artikel 16 van Verordening nr. 987/2009 voorziene procedures over te nemen in de Uitzonderingsovereenkomst, maar uiteindelijk is besloten af te zien van deze oplossing en de werkzaamheden toe te spitsen op het tot stand brengen van communicatiestromen om potentieel problematische situaties sneller op te sporen.

Namelijk een communicatiestroom tussen

- de organisaties die de Rijnvaartverklaring (RVV) en het exploitatiecertificaat (CE) uitreiken (verder: de uitreikende organisaties) uit de CASS-lidstaten (horizontaal)
- de organisaties die de toepasselijke socialezekerheidswetgeving vaststellen (verder: de vaststellende organisaties) en de uitreikende organisatie(s) binnen één lidstaat (verticaal)
- de vaststellende organisaties uit de CASS-lidstaten (horizontaal)

Het eerste doel van de Rondetafelconferentie is dat alle partijen die betrokken zijn bij de afgifte van de RVV en de CE en het vaststellen van de toepasselijke socialezekerheidswetgeving met elkaar kennismaken en elkaars organisaties leren kennen. In de drie workshops van deze Rondetafelconferentie kan onderzocht worden op welke manier de samenwerking tussen de organisaties het proces van het vaststellen van de correcte toepasselijke socialezekerheidswetgeving kan worden verbeterd en in hoeverre een betere op communicatie op de drie niveaus hieraan kan bijdragen.

In het kader daarvan is het ongetwijfeld zinvol om enkele cijfers onder de aandacht te brengen. Jaarlijks worden er ongeveer duizend Rijnvaartverklaringen afgegeven, waarvan meer dan twee derde door Nederland, en ongeveer vierhonderd exploitatiecertificaten, waarvan de overgrote meerderheid door Luxemburg⁴.

Daarbij zij opgemerkt dat in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) het recht op de vrijheid van vestiging binnen de EU is verankerd. Het op zoek gaan naar een gunstig vestigingsklimaat voor de eigen onderneming is volstrekt legitiem. Het moet echter wel zo zijn dat deze plaats ook de feitelijke vestigingsplaats is van de onderneming en het niet gaat om een brievenbusfirma of een andersoortige (schijn)constructie.

Indien er sprake is van fictieve constructies worden deze in de eerste plaats gecreëerd om minder hoge sociale bijdragen te moeten betalen. Dat verklaart waarom fictieve constructies vooral voorkomen in bepaalde situaties: exploitanten vestigen zich zogenaamd⁵ in Luxemburg of Zwitserland, terwijl de eigenaar van het desbetreffende schip zich bevindt in een land waar de sociale bijdragen hoger zijn, bijvoorbeeld Nederland. Het verklaart eveneens hoe het komt dat niet alle lidstaten van het CASS even hard worden getroffen door het probleem en waarom het niet voor alle lidstaten even belangrijk is dat er een oplossing wordt gevonden. Hoewel de voorkeur nog steeds uitgaat naar een algemene oplossing die van toepassing is op alle landen die de Uitzonderingsovereenkomst hebben ondertekend, is het vooral belangrijk dat de oplossing vrij

⁴ Zie CASS (19) 13 rev. 1: Vragenlijst over de Rijnvaartverklaring. Overzicht van de antwoorden. De genoemde cijfers zijn enigszins gedateerd en het aantal exploitatiecertificaten dat Zwitserland afgeeft, is waarschijnlijk toegenomen.

⁵ Uiteraard is er niets op tegen dat de exploitant zijn vestigingsplaats in een andere lidstaat heeft dan die van de eigenaar. Het probleem ontstaat alleen als de constructie fictief is en de exploitant niet echt in een andere lidstaat is gevestigd.

eenvoudig in de praktijk kan worden gebracht en dat de eventuele extra administratieve belasting beperkt blijft.

In het onderstaande is alleen rekening gehouden met situaties waarbij uitsluitend lidstaten van het CASS zijn betrokken.

2. Doel 1: striktere controles

Het eerste doel is het opvoeren van de controles om zo het aantal fouten terug te dringen. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen twee soorten controles: enerzijds moet worden gecontroleerd of de documenten authentiek en up-to-date zijn, anderzijds moet worden nagegaan of de informatie in de Rijnvaartverklaring of het exploitatiecertificaat strookt met de werkelijkheid.

2.1 Authenticiteit en actualiteit van documenten

In het kader van het door Nederland gelanceerde proefproject is naar aanleiding van de aanvraag voor een Rijnvaartverklaring voor tientallen exploitatiecertificaten gecontroleerd of deze authentiek en up-to-date waren. Vastgesteld werd dat alle documenten authentiek en up-to-date waren. Daaruit kan worden afgeleid dat documenten die niet authentiek of up-to-date zijn, niet de hoofdoorzaak van het probleem zijn.

Conclusie van dit onderdeel:

Het lijkt er niet op dat de problemen in de eerste plaats worden veroorzaakt door documenten die niet authentiek of up-to-date zijn. Op het eerste gezicht zullen dit soort controles er dus niet toe leiden dat het bepalen van de toepasselijke socialezekerheidswetgeving aanzienlijk beter verloopt.

2.2 Correcte en waarheidsgetrouwe informatie van de exploitant

Aangezien het probleem niet schuilt in de authenticiteit van de documenten, is het waarschijnlijk dat vooral de identificatie van de exploitant voor problemen zorgt. Dit is iets wat het CASS (en de CCR) al verschillende jaren bezighoudt en hoewel er vorderingen zijn gemaakt, houden de moeilijkheden aan en lijken er ook nieuwe op te duiken. De vraag is welke conclusies er op dit gebied kunnen worden getrokken uit de recente werkzaamheden. In de onderstaande analyse wordt een onderscheid gemaakt tussen de fase van afgifte van het exploitatiecertificaat en de fase waarin de toepasselijke wetgeving wordt bepaald.

2.2.1 Afgifte van het exploitatiecertificaat door de uitreikende organisatie en internationale samenwerking

De problemen houden vooral verband met het exploitatiecertificaat. Opgemerkt wordt dat dit document alleen wordt afgegeven wanneer eigenaar en exploitant twee verschillende entiteiten zijn. Uit de werkzaamheden is gebleken dat de voor de afgifte van het exploitatiecertificaat bevoegde autoriteiten wat de verificatie betreft, vrij ver gaan. In het kader van deze werkzaamheden is tevens vastgesteld dat de controles echter doorgaans beperkt blijven tot het verifiëren van documenten en dat de autoriteiten zelden ter plekke gaan controleren en ook niet de mogelijkheid hebben om vragen te stellen aan de Rijnvarenden. Dat komt vooral omdat deze autoriteiten doorgaans niet de middelen hebben om dergelijke onderzoeken te verrichten. Er zullen dus andere manieren moeten worden gevonden om de juiste exploitant te identificeren.

Hoe zou dit kunnen worden aangepakt? Wanneer de exploitant en de eigenaar twee verschillende entiteiten zijn en in twee verschillende lidstaten gevestigd zijn, wordt – voor zover het secretariaat heeft begrepen – doorgaans de volgende procedure gevolgd voor de afgifte van een Rijnvaartverklaring⁶:

⁶ Op basis van de aanbeveling met betrekking tot de afgifte van een Rijnvaartverklaring en een exploitatiecertificaat, die kan worden geraadpleegd op: <https://www.ccr-zkr.org/13020900-nl.html>.

Eerste fase: de exploitant dient zijn aanvraag voor een exploitatiecertificaten in bij de bevoegde autoriteit van de overeenkomstsluitende staat waar hij zijn domicilie of maatschappelijke zetel heeft.

Tweede fase: de eigenaar dient een aanvraag in voor een Rijnvaartverklaring bij de overeenkomstsluitende staat waar het schip is ingeschreven in het officieel register⁷. Bij deze aanvraag moet hij een geldig exploitatiecertificaat voegen.

Wanneer de eigenaar en de exploitant zich aanvankelijk in hetzelfde land bevinden, maar de (a) exploitant verandert en de nieuwe exploitant stelt gevestigd te zijn in een andere lidstaat of (b) dezelfde exploitant verhuist zijn zetel naar het buitenland), is dezelfde procedure van toepassing. In het laatste geval zou de Rijnvaartverklaring echter al moeten zijn afgegeven.

Het is evenwel niet zeker dat de autoriteit die het (nieuwe) exploitatiecertificaat afgeeft, in kennis wordt gesteld van het feit:

- dat de zetel van de exploitant eerder in een ander land gevestigd was,
- dat het geëxploiteerde schip al over een Rijnvaartverklaring beschikt (Voorafgaande aan de afgifte van een CE is namelijk niet vereist dat een RVV wordt overgelegd, omdat men ervan uitgaat dat er nog geen Rijnvaartverklaring is afgegeven. Er wordt ook geen check gedaan door de uitreikende organisatie óf er al een RVV voor dit schip is uitgereikt door de uitreikende organisatie van de andere lidstaat),
- dat de Rijnvaartverklaring wordt bijgewerkt met de gegevens van de nieuwe exploitant.

Vastgesteld is

- dat de autoriteit die het exploitatiecertificaat moet afgeven, op het ingevulde aanvraagformulier kan nalezen dat de eigenaar in een andere lidstaat is gevestigd, en
- dat tijdens het door Nederland gelanceerde proefproject kon worden vastgesteld dat de internationale communicatie tussen de autoriteiten die bevoegd zijn voor de afgifte van de Rijnvaartverklaring en het exploitatiecertificaat, gemakkelijk tot stand kan worden gebracht door middel van beveiligde e-mails.

⁷ Als er geen register is, zijn andere regels van toepassing; deze komen echter niet aan bod in de onderhavige mededeling, waarin alleen aandacht wordt besteed aan de situaties die het vaakst voorkomen.

Conclusies van dit onderdeel:

- De controles moeten worden toegespitst op situaties waarin de exploitant en de eigenaar twee verschillende entiteiten zijn die in twee verschillende landen gevestigd zijn, en met name op situaties waarin (a) de exploitant verandert en de nieuwe exploitant stelt gevestigd te zijn in een andere lidstaat of (b) dezelfde exploitant zijn maatschappelijke zetel verhuist naar een ander land nadat een eerste Rijnvaartverklaring is afgegeven.
- In sommige situaties zou een communicatiestroom tot stand kunnen worden gebracht tussen de uitreikende organisatie die het exploitatiecertificaat afgeeft, en de uitreikende organisatie die de Rijnvaartverklaring afgeeft (zie informatiestroom A in het schema in bijlage 1). Zo zou de autoriteit die een exploitatiecertificaat afgeeft, aan de bevoegde autoriteit in het land waar het schip geregistreerd staat, kunnen mededelen dat er een aanvraag voor een exploitatiecertificaat is ingediend voor een schip waarvan de eigenaar zich in het andere land bevindt. Zo zou die autoriteit kunnen nagaan of zij al een Rijnvaartverklaring heeft afgegeven en wie daarop vermeld staat als exploitant. Als bij die controle wijzigingen met betrekking tot de exploitant worden vastgesteld, zouden er striktere maatregelen kunnen worden getroffen om na te gaan of de vermelde exploitant wel degelijk beslissingsbevoegdheid heeft.
- Als de communicatie tussen de beide uitreikende organisaties goed verloopt en zij grondige controles kunnen uitvoeren vóórafgaande aan het uitreiken van certificaten en verklaringen, zullen er waarschijnlijk minder vaak andere communicatiestromen tot stand moeten worden gebracht.
- Daarnaast zou eenmalig een communicatiestroom tot stand kunnen worden gebracht om een (eenmalig) een check uit te voeren op de reeds uitgereikte Rijnvaartverklaringen en exploitatiecertificaten. Op deze manier zouden eventuele reeds bestaande onregelmatigheden uit het systeem kunnen worden gehaald en nader kunnen worden onderzocht.

In de [link](#) bij deze Rondetafelconferentie treft u een gids aan voor de workshop van de uitreikende organisaties. Hierin zijn vragen opgenomen die u weg kunnen helpen om te onderzoeken op welke momenten het uitwisselen van informatie tussen de uitreikende organisaties zinvol kan zijn.

2.2.2 Vaststelling van de toepasselijke socialezekerheidswetgeving door de vaststellende organisatie en internationale samenwerking.

De op het exploitatiecertificaat vermelde exploitant richt zich vervolgens tot het orgaan dat moet bepalen welke wetgeving van toepassing is (verder: de vaststellende organisatie), om de Rijnvarenden die werken op het schip dat hij exploiteert, in te schrijven bij de sociale zekerheid van het land waar hij zijn zetel heeft⁸. De vaststellende organisatie zal dan nagaan of deze personen inderdaad onder de socialezekerheidswetgeving van het desbetreffende land vallen. De vraag is hoe deze organen te werk gaan met betrekking tot de exploitant en welke lessen er op dit gebied zijn getrokken uit de lopende werkzaamheden.

De antwoorden van de delegaties op de door het secretariaat opgestelde vragenlijsten, doen vermoeden dat er in het kader van het bepalen of verifiëren van de toepasselijke wetgeving soms extra controles worden verricht om na te gaan of de vermelde exploitant wel degelijk de echte exploitant van het schip is. Samenwerking tussen de vaststellende organisaties van de betrokken CASS-lidstaten is in dit geval van belang. Nu de samenwerkingsprocedure die is neergelegd in artikel 16 van Verordening nr. 987/2009 ontbreekt indien de toepasselijke socialezekerheidswetgeving wordt vastgesteld op basis van de Uitzonderingsovereenkomst, is het van belang om deze op een andere manier vorm te geven. Het secretariaat acht het daarom zinvol om tijdens de Rondetafelconferentie deze antwoorden verder uit te diepen in de workshop van de vaststellende organisaties zodat onder meer kan worden vastgesteld of deze extra controles meteen bij de eerste aansluiting of eerder achteraf plaatsvinden, wie deze controles verricht en welke factoren aanleiding geven tot extra controles.

⁸ Opgemerkt wordt dat als er sprake is van meerdere beroepsactiviteiten de werknemer zich in principe, overeenkomstig Verordening nr. 883/2004, moet richten tot de socialezekerheidskas van het land waar hij verblijft, zodat deze kan bepalen welke socialezekerheidswetgeving van toepassing is.

In de [link](#) bij deze Rondetafelconferentie treft u een gids aan voor de workshop van de vaststellende organisaties. Hierin zijn vragen opgenomen die u weg kunnen helpen om te onderzoeken op welke momenten het uitwisselen van informatie tussen de vaststellende organisaties zinvol kan zijn. In de gids worden ook verwezen naar een document aan 'set van gestandaardiseerde vragen' waarin een checklist is gemaakt die u behulpzaam kan zijn bij het correct vaststellen van de entiteit die de onderneming daadwerkelijk exploiteert. Ook dit document treft u aan bij de genoemde [link](#).

In dit stadium gaat het secretariaat ervan uit dat het orgaan bij de eerste aansluiting waarschijnlijk zal vertrouwen op het exploitatiecertificaat en dat eventuele problemen pas later aan het licht zullen komen, vooral bij door andere autoriteiten verrichte controles.

2.2.3 Samenwerking op nationaal niveau: tussen de organisatie die de RVV en CE uitreikt en de organisatie die de toepasselijke socialezekerheidswetgeving vaststelt

Uit de lopende werkzaamheden blijkt eveneens dat er op nationaal niveau geen of weinig contact is, en al helemaal geen formele afspraken omtrent communicatie, tussen de vaststellende organisatie en de uitreikende organisatie. Met betrekking tot het internationaal niveau tonen de antwoorden van de delegaties aan dat er geen rechtstreeks contact is tussen het orgaan dat de toepasselijke wetgeving bepaalt, en de autoriteiten van andere landen die de Rijnvaartverklaring en exploitatiecertificaat afgeven. De delegaties achten het bovendien niet mogelijk om dergelijke rechtstreekse communicatie tot stand te brengen.

Op basis van het bovenstaande kan men tot de conclusie komen dat het waarschijnlijk geen zin heeft een voorstel te doen voor het tot stand brengen van communicatiestromen tussen het orgaan dat de toepasselijke wetgeving moet bepalen van één land, en de autoriteit die de Rijnvaartverklaring en exploitatiecertificaat moet afgeven van een ander land. De informatiestromen die wel in overweging kunnen worden genomen, zijn:

- de informatiestroom tussen de uitreikende organisatie en de vaststellende organisatie van hetzelfde land, en
- de informatiestroom tussen de vaststellende organisaties van twee landen, al dan niet met tussenkomst van het verbindingsorgaan⁹.

Dergelijke informatie-uitwisselingen zouden bedoeld zijn om het orgaan dat de toepasselijke wetgeving moet bepalen, te waarschuwen voor een potentieel problematische situatie wanneer het risico van een fictieve constructie niet volledig kon worden uitgesloten op het moment dat het exploitatiecertificaat is afgegeven, als blijkt dat de voor de afgifte van de Rijnvaartverklaring en het exploitatiecertificaat bevoegde autoriteiten de nodige controles niet kunnen uitvoeren of wanneer men een potentieel fictieve constructie pas later op het spoor is gekomen, bijvoorbeeld tijdens een onderzoek naar de financiële stromen of een onderzoek in verband met het arbeidsrecht.

⁹ Dit onderdeel komt aan bod tijdens de workshop van de vaststellende organisaties.

Conclusies van dit onderdeel:

Ook op dit niveau moeten de controles worden toegespitst op situaties waarin de exploitant en de eigenaar twee verschillende entiteiten zijn die in twee verschillende landen gevestigd zijn, en met name op situaties waarin de exploitant wijzigt (zijn maatschappelijke zetel verhuist naar het buitenland) nadat een eerste Rijnvaartverklaring is afgegeven, wat gevolgen heeft voor de toepasselijke socialezekerheidswetgeving.

- Waarschijnlijk zal er alleen informatie kunnen worden uitgewisseld tussen de vaststellende organisatie en de uitreikende organisatie van hetzelfde land en/of de vaststellende organisaties van verschillende landen (al dan niet met tussenkomst van het verbindingsorgaan). Dit betekent dat de informatie-uitwisseling in twee fasen zal plaatsvinden: een eerste fase op nationaal niveau (zie stroom B in het schema in bijlage 1), gevolg door – indien nodig – een tweede fase op internationaal niveau (zie stroom C in het schema in bijlage 1).
- Met name wanneer de exploitant voordien in hetzelfde land gevestigd was als de eigenaar, zou de uitreikende organisatie op nationaal niveau de vaststellende organisatie kunnen melden dat er een Rijnvaartverklaring is afgegeven voor een schip waarvan de exploitant zich in een ander land bevindt. Vervolgens zou dat orgaan deze informatie kunnen doorgeven al dan niet via het verbindingsorgaan aan zijn tegenhanger in het land waar de zetel van de exploitant zich bevindt, zodat deze tegenhanger bewust wordt gemaakt van het feit dat hij van exploitant x één of meerdere aanvragen tot aansluiting van Rijnvarenden zal ontvangen op basis van de Uitzonderingsovereenkomst. Bedoeling is dat de tegenhanger gaat controleren of de exploitant wel degelijk gevestigd is in het land en de nodige beslissingsbevoegdheid heeft, met name over economische en commerciële aangelegenheden.

In de [link](#) bij deze Rondetafelconferentie treft u een gids aan voor de workshop van de nationale delegaties: de organisatie die de toepasselijke socialezekerheidswetgeving vaststelt en de uitreikende organisatie(s) binnen één lidstaat (verticaal). In de gids zijn vragen opgenomen die u weg kunnen helpen om te onderzoeken op welke momenten het uitwisselen van informatie tussen uitreikende en de vaststellende organisatie in uw lidstaat zinvol kan zijn. De bevoegde autoriteit die de Rijnvaartverklaring afgeeft op basis van een buitenlands exploitatiecertificaat zou op nationaal niveau het orgaan dat bevoegd is voor het bepalen van de toepasselijke socialezekerheidswetgeving hiervan in kennis kunnen stellen. Op deze wijze kan gecontroleerd worden of de exploitant die op het CE staat ook daadwerkelijk de exploitant is en de toepasselijke socialezekerheidswetgeving correct is vastgesteld. Deze informatie-uitwisseling zou kunnen helpen het risico op fictieve constructies beter in te schatten om zo de toepasselijke wetgeving beter te kunnen bepalen?

3. Doel 2: vereenvoudigen van correcties

Het hoofddoel blijft fouten te vermijden vóór er documenten worden afgegeven of de toepasselijke wetgeving wordt vastgesteld of zo kort mogelijk daarna. Het is echter niet mogelijk om fouten of fraude volledig te voorkomen. Daarom is het tweede doel het uitvoeren van correcties te vergemakkelijken. Dit doel is nog niet in detail onderzocht, maar uit de verrichte werkzaamheden kunnen al wel enkele lessen worden getrokken, waarvan hier een overzicht wordt gegeven. De volgorde van de uit te voeren correcties zal afhangen van het moment waarop wordt vastgesteld dat een correctie noodzakelijk is. In sommige gevallen zal alleen de Rijnvaartverklaring en/of het exploitatiecertificaat moeten worden gecorrigeerd; in andere gevallen zal ook een andere sociale zekerheid moeten worden aangewezen (of andersom).

3.1 Correcties van de Rijnvaartverklaring en het exploitatiecertificaat vergemakkelijken

Volgens artikel 6 van het toepassingsreglement bij Verordening (EEG) nr. 2919/85 (zie ook Besluit 1984-1-3 van de CCR) dienen de eigenaar en de exploitant van het schip de bevoegde autoriteit onverwijld schriftelijk mededeling te doen van iedere wijziging in de omstandigheden op grond waarvan de verklaring is afgegeven. Het betreft dus een verplichting. Bovendien mogen de autoriteiten te allen tijde nagaan of nog steeds wordt voldaan aan de voorwaarden die zijn vastgelegd in de artikelen 3, 4 en 5 van het toepassingsreglement en zo niet, de verklaring intrekken. Ook in dit geval zouden de in kaart gebrachte informatiestromen het mogelijk moeten maken snel te handelen. Als het orgaan dat de toepasselijke wetgeving moet bepalen van het land waar de exploitant

zogezegd zijn zetel heeft, vaststelt dat er sprake is van een fictieve constructie, moet deze organisatie op nationaal niveau de uitreikende organisatie kunnen waarschuwen zodat deze het exploitatiecertificaat kan intrekken (zie informatiestroom B in het schema in bijlage 1). Deze organisatie kan vervolgens de uitreikende organisatie van het land waar het schip geregistreerd is, in kennis stellen die dan op haar beurt de Rijnvaartverklaring kan intrekken (zie informatiestroom A in het schema in bijlage 1). Tijdens de werkzaamheden is gebleken dat er soms gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om documenten in te trekken. De exploitant en/of de eigenaar moeten de procedure dan helemaal opnieuw doorlopen.

Vragen die tijdens de workshop van de uitreikende organisaties kunnen worden besproken zijn bijvoorbeeld óf en wanneer er documenten kunnen worden ingetrokken. Kunnen er sancties wegens het overtreden van de mededelingsverplichting worden opgelegd? Mochten er documenten worden ingetrokken, wie worden daar dan van in kennis gesteld? De andere uitreikende organisaties? Of, ter bespreking van de workshop van de nationale delegaties, ook de vaststellende organisaties?

3.2 Aanpassing van de toepasselijke wetgeving vergemakkelijken

Mogelijk leiden bovengenoemde controles tot aanpassing van de toepasselijke socialezekerheidswetgeving¹⁰. Dit kan tot gevolg hebben dat een Rijnvarende zijn betaalde premies terug moet vorderen uit de ene lidstaat en moet nabetalen aan de andere lidstaat, hetgeen eveneens geldt voor de genoten prestaties en uitkeringen. Door aanzienlijke verschillen in premie-hoogte en de hoogte van uitkeringen, kan dit voor Rijnvarenden tot hoge nabetalingen en financiële problemen leiden. Dit klemte te meer als een dergelijke situatie lang heeft voortgeduurd zonder ontdekt te worden. Verjaringstermijnen en faillissement van de werkgever zijn factoren die de premie teruggave aan de werknemer kunnen bemoeilijken.

Een andere mogelijkheid zou kunnen zijn dat de lidstaten onderling de premies en prestaties verrekenen door zich te baseren op de artikelen 6 en 73 van Verordening (EG) nr. 987/2009. Hoewel dit praktisch gezien voor de Rijnvarende makkelijker is, kunnen er ook dan kunnen aanzienlijke bedragen blijven openstaan voor de betrokken Rijnvarende. Deze mogelijkheid van onderlinge verrekening is besproken tijdens de CASS-vergadering. De vraag is of toepassing van de artikelen 6 en 73 van de Toepassingsverordening ook mogelijk is nu artikel 16 van de Toepassingsverordening niet kan worden toegepast als de toepasselijke socialezekerheidswetgeving rechtstreeks op grond van de Uitzonderingsovereenkomst is vastgesteld.

Na enige discussie is het CASS tot de conclusie gekomen, dat de vaststelling van de toepasselijke wetgeving niet voorlopig van aard hoeft te zijn om de in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 987/2009 voorziene procedure te kunnen volgen. Een (onverplicht) beroep op de artikelen 6 en 73 van bovengenoemde Verordening zou ook kunnen worden gedaan indien 16 van de Toepassingsverordening niet van toepassing is. In principe zou de toepasselijke wetgeving dus kunnen worden aangepast volgens de procedure in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 987/ 2009. Vervolgens zouden de bijdragen kunnen worden terugbetaald overeenkomstig artikel 73 van Verordening (EG) nr. 987/ 2009. Dit veronderstelt natuurlijk wel dat de verjaringstermijn nog niet is overschreden. Over de toepasselijkheid van deze artikelen bestaat nog enige aarzeling. Verder zou in de toekomst besproken kunnen worden hoe de onderlinge verrekening in de praktijk beter vorm kan worden gegeven. Deze Rondetafelconferentie is vooral gericht op de meer praktische vraagstukken en leent zich niet voor een uitgebreide juridische discussie over dit onderwerp. Mocht hier behoefte aan zijn, dan kan dit in een vervolgbijeenkomst of in een volgende CASS-vergadering besproken worden.

¹⁰ Regularisatie: Waar het sluiten van een individuele artikel 16-overeenkomst (waardoor de premieafdracht in de verkeerde lidstaat voor het verleden wordt afgedekt en per toekomstige datum de juiste wetgeving wordt toegepast) een oplossing biedt indien er geen sprake is van opzet, is dit onzes inziens geen oplossing in het geval van schijnconstructies. Bij schijnconstructies worden opzettelijk premies in de verkeerde lidstaat afgedragen om zo voordeliger uit te zijn. Wanneer dit zou worden afgedekt worden door individuele artikel 16-overeenkomsten worden ondernemers die bewust de regels omzeilen beter behandeld dan ondernemers die in lijn met de Uitzonderingsovereenkomst de socialezekerheidspremie in de juiste lidstaat afdragen. Bovendien is er geen enkele prikkel voor diegene die een schijnconstructie opzet om hiermee te stoppen omdat het vaak lang duurt voordat de bevoegde uitvoeringsinstanties signaleren dat premies in de verkeerde lidstaat worden afgedragen.

